

מגדל אור

עמותת יעדים לצפון

עיוורון ולקויות ראייה בגיל זקנה

מרצה-ריטה לפיד
מנהלת מקצועית מגדל אור

פריסה ארצית

סל שירותים רחב

60 שנות פעילות

מרכז רב-שירותי, הפועל לקידום של

אנשים עם לקויות ראייה או עיוורון

המרכז מהווה חלק מפעילותה של עמותת יעדים

לצפון מיסודה של קרן רש"י. השירותים מיועדים

לכלל האנשים עם תעודת עיוור וכן לאנשים ללא

תעודת עיוור ולאנשים שמעורבים בחייהם.

מעל ל-3,000 איש ואישה בכל הגילים ומכל רחבי הארץ וכ-2000 אנשי מקצוע צורכים מדי

שנה רצף שירותים ייחודי, הניתן תוך עבודה פרטנית עם האדם ועם הקהילה בה הוא חי.

חזון

לאפשר לכל אדם עם עיוורון או

לקות ראייה לממש את מלוא

הפוטנציאל הגלום בו כאדם.

הכרת האוכלוסייה

קרא וחשוב

- ← למי מיועד הכתוב?
- ← באיזה נושא מדובר?

קריאה עם לקות בחדות הראייה

שלום סטודנטים ועובדים יקרים

אני מודים ועומדים על שהסדרתם לקהילה 'מחול אור'.

במחלך התבשרתם הקשר ופוטנציאל של לקות הראייה וההיקשות.

לאחר סקן השתלשם בפעילותם הדורשת. נשמח לעמוד לרשותכם בכל שאלה.

שיקדו במחלתו

חדות ראייה לקויה

קריאה עם שדה ראייה מצומצם

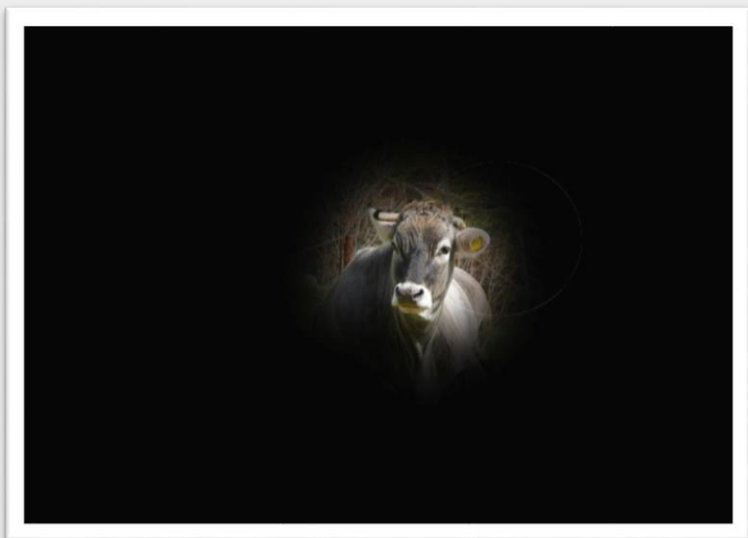
מתנדבים

על שהצטרפתם
צרה תחשפו לעולם
תכם החשובה. נ

שדה ראייה לקוי

ראייה "צינורית"

קריאה עם סקטומה במרכז הראייה

שלום יקרים,
אנו מודים ושמחים להחליף אתכם את המגדל "מגדל אור".
במהלך ההכשרה נלמד לקות הראייה והעיוורון.
לאחר מכן תשתלבו בפעילות ולעמוד לרשותכם בכל שאלה.

כתם (סקטומה) במרכז הראייה

קריאה ללא מוגבלות בראייה

שלום מתנדבים ועובדים יקרים

אנו מודים ושמחים על שהצטרפתם לקהילת "מגדל אור".

במהלך ההכשרה הקצרה תחשפו לעולם האנשים עם לקות ראייה ועיוורון.

לאחר מכן תשתלבו בפעילותכם החשובה. נשמח לעמוד לרשותכם בכל שאלה.

שיהיה בהצלחה!

קריטריונים לזכאות בתעודת עיוור

✓ עיוורון מוחלט

✓ חדות ראייה

שאינה עולה על 3/60, עם תיקון אופטי בעין הטובה

✓ ו/או שדה ראייה

שאינו עולה על 20 מעלות, עם תיקון אופטי בעין הטובה

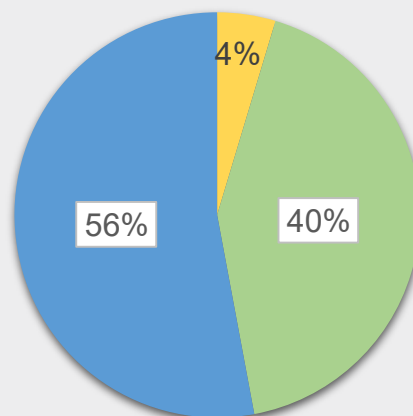

**תעודת עיוור מקנה - שירותי שיקום, הטבות ופטורים שונים הניתנים
ע"י רשויות, ארגונים ומשרדי ממשלה כולל סבסוד עזרים**

נתונים סטטיסטיים בארץ

מחזיקי תעודת עיוור (נכון ליולי 2021)

עד 18 19-67 מעל 68

23,456 נושאי תעודת עיוור- כאשר מתוכם:

- כ-10% אנשים עם עיוורון מוחלט
- כ-1600 איש מתווספים כל שנה
- כ-75,000 איש בארץ עם לקויות ראייה ללא

תעודת עיוור

מחלות שכיחות - השפעות על התפקוד

זחממים תנור לחון
החלבונים במערכי
שמלי ומוסיפים או
ף לקבלת קצף יצי
, להזהר לא לשבו
ים תבנית, בזהירו
ז אליה את הילול
זנור שחומם מ

ים
לכונני
וסיפים
קבלת קצף
להזהר לא
ים תבנית, בזהירו
ז אליה את הילול
זנור שחומם מ

ומוסיפים
קבלת קצף יצי
זהר לא לשבו
ים תבנית, בזהירו
ז אליה את הילול
זנור שחומם מ

זחממים תנור לחון
החלבונים במערכי
שמלי ומוסיפים או
ף לקבלת קצף יצי
, להזהר לא לשבו
ים תבנית, בזהירו
ז אליה את הילול
זנור שחומם מ

מאפייני האוכלוסייה

מוחלט

במהלך
החיים

מולד

לקות ראייה

במהלך
החיים

מולד

בבת אחת או בתהליך הדרגתי

הבחנה בין אדם עם עיוורון מוחלט לאדם עם שרידי ראייה

קריטריון	אדם עם עיוורון מוחלט	אדם עם שרידי ראייה
תפקוד	נזקק לתפקוד בטכניקות ייעודיות ושימוש בחושים אחרים.	לעיתים יכול לתפקד בעזרת הראייה. לעיתים מתפקד בעזרת ראייה + טכניקות יעודיות + שימוש בטכנולוגיה מסייעת. לעיתים אין שרידי ראייה תפקודיים.
בהירות	מצב בהיר לעצמו ולסובבים	מצב לא בהיר לעיתים לעצמו ולסובבים. מתעתע.
היבטים רגשיים:	אין חשש מהידרדרות הראייה. לעיתים הסתרת המגבלה ע"י הסתגרות. סוגיות של: תחושת מסוגלות וערך עצמי. תלות מול עצמאות. לעיתים חוסר קבלת המגבלה.	פחד מהידרדרות הראייה- חוסר וודאות, לעיתים הסתרת המגבלה תוך סיכון עצמי . זהה
מערכת משפחתית	שינוי במערכת המשפחתית: תפקידים, הגנת יתר וחסות, צפות סוגיות לא פתורות, שינוי בארגון הבית.	זהה

הבחנה בין עיוורון מולד להתעוורות במהלך החיים

קריטריון	עיוורון מלידה	התעוורות
מושגים	העדר למידה מחיקוי ראייה כחוש מתכלל	ישנם
שימוש בחושים	צורך ללמד בינקות-בסיס להתפתחות תקינה לתקשורת, לתפקודי יום יום,	צורך ללמד להפיק מידע: קלט, עיבוד, פלט
היבטים רגשיים-קבלת המגבלה	אין קנ"מ להשוואה. לעיתים משבר בגיל ההתבגרות	תהליך רגשי של אובדן- אבל .
מערכת משפחתית	אובדן החלום בלידה, הגנת יתר, עיסוק בשיקום	שינוי תפקידים

אנשים עם זקנה ולקות ראייה

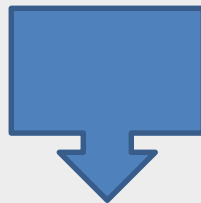
אובדנים בגיל הזקנה

- אובדנים גופניים: תנועה, קואורדינציה, קשיים במוטוריקה העדינה והגסה, ירידה בחדות החושים: שמיעה, מישוש.
 - אובדנים קוגניטיביים: דמנציה או ירידה בזיכרון.
 - אובדן מקורות תמיכה: בן זוג וחברים.
 - אובדן כלכלי עקב פרישה מעבודה.
-
- קשיים עקב מעבר דירה – בית אבות/דיור מוגן.

קשיים תפקודיים במעבר דירה – דיור מוגן

מעבר דירה

אבדנים שונים

- התמצאות וניידות חדשים (קושי לזכור אוריינטאציה חדשה, קושי להתנייד כרגיל עם מקל/כלב)
- לעיתים איבוד העצמאות (תיפקודים לא רלוונטים במקום, סטריטיפים של הצוות, קשיים של דיירים אחרים, העדר ו/או אי שמירה על עקרונות להנגשת השירות והמרחב)
- הכרות והתרגלות לאנשים חדשים (להכיר ולזכור בעזרת חושים מפצים, נכונות הסביבה להשתמש בעזרים, חוסר בהירות של הלקות)

השלכות של האבדנים על התפקוד

- לאובדנים השפעה על **הצורך** ללמוד לתפקד באופן עצמאי בתחומי התפקוד השונים.
- לאובדנים השפעה על **היכולת** ללמוד לתפקד באופן עצמאי בתחומי התפקוד השונים.
- האובדנים משפיעים על התפקוד של אנשים שנולדו עם לקות בראייה או שלקו בראייה בזקנה.
- האובדנים משפיעים על התפקוד של אנשים עם עיוורון מלא ועל אנשים עם ירידה משמעותית בראייה ועדיין יש להם שרידי ראייה.

השלכות רגשיות של האובדנים

כאשר על רקע האבדנים של גיל זיקנה חלה ההידרדרות בראייה, נראה כי הסוגיות הבאות מתעצמות:

- תלות לעומת עצמאות.
- ערעור תחושת הערך העצמי.
- מצבי רוח עד כדי דיכאון.
- חרדות ודאגות לגבי העתיד.

המענים:

1. זיהוי האוכלוסייה

2. סיוע מקדם עצמאות

זיהוי האוכלוסייה בעזרת רמזים תפקודיים

האדם מדווח:

- ראייה כפולה/מעוותת/חלקית של פריט.
- ראיית כתמים/ זבובים/ הילה סביב מקור האור.
- סינוור רב וקושי להסתגל במעבר מאור לחושך והפוך.
- קשיים תפקודיים כמו: קושי להסתדר בלילה, לאתר פריטים, לקרוא.
- עייפות רבה לאחר פעילות הדורשת ראייה כמו קריאה, עבודת יד ועוד.
- כאבים בתוך/ באזור העין.
- סחרחורת וחוסר יציבות .

אתה מבחין:

- חוסר שליטה פתאומי באחת העיניים או בשתיהן, מצמוץ רב, שפשוף העיניים
- כמות רבה של דמעות או הפרשות מהעיניים, שינוי בצבע העין.
- הטיית הראש כדי להתמקד באדם, חפץ או פעילות.
- התקלות בפריטים במרחב.
- הימנעות מפעילות שדורשות ריכוז חזותי גדול.

סיוע מקדם עצמאות-כיצד?

1. הכרת עקרונות להנגשת השירות והמרחב.

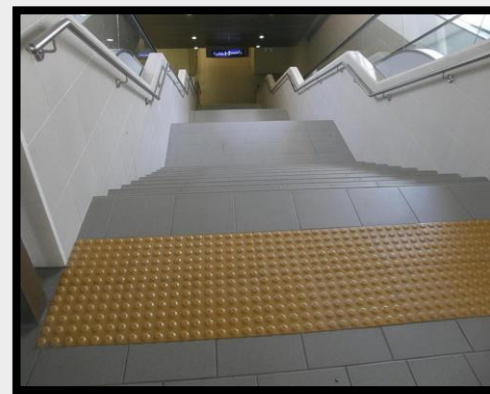
- מסגרת החוק - תקנות נגישות מרכזיות לאדם עם עיוורון או לקות ראייה

- סיוע מקדם עצמאות -נגישות שירות

2. הכרת שירותים ייעודיים

תקנות נגישות-דוגמאות

עקרונות להנגשת השירות והמרחב

1. קביעות

- מקום
- שיטה
- צורה

2. ניגודיות

- צבעים
- תכונות

3. שימוש בחושים מפצים

- שמיעה
- מישוש

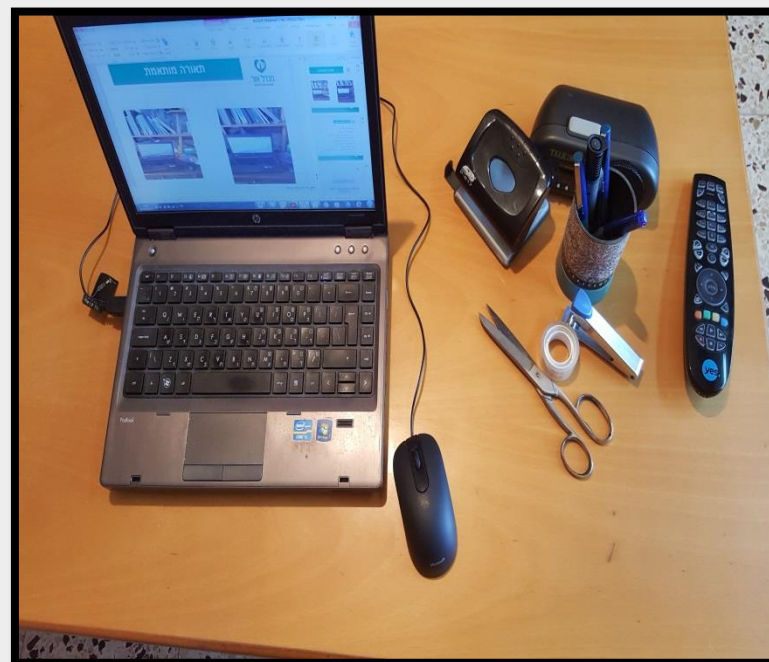
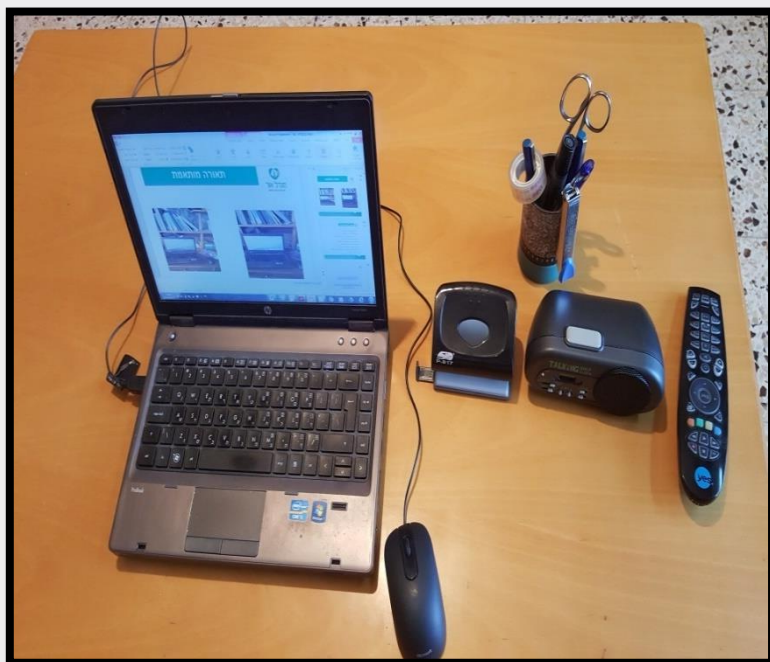
4. שימוש בטכנולוגיה

מסייעת

- עזרים אופטיים
- עזרים לא-אופטיים

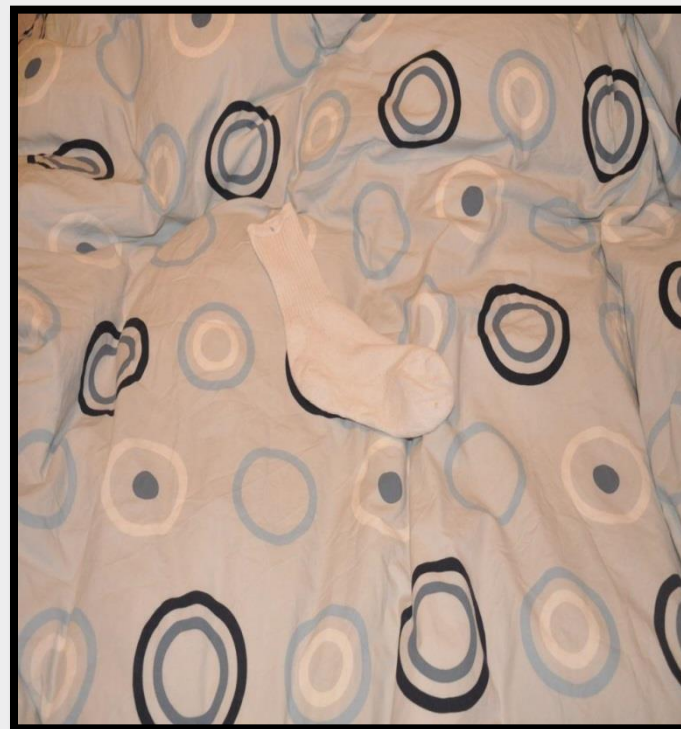

ארגון קבוע

ניגודיות והפחתת רעשי רקע

שילוב עקרונות: קביעות, חושים מפצים וניגודיות- מאפשר זיהוי יעיל

סוגי עזרים לאנשים עם לקות בראייה

עזרים אופטיים ועזרים לא אופטיים

עזרים לתפקוד
יומיומי

עזרים לכתיבה
וקריאה

טכנולוגיית LOW וטכנולוגיית HIGH

טכנולוגיה מסייעת לתפקוד בכל תחומי החיים

פנאי

ניידות

עזרי מטבח

טיפול עצמי

קריאה עם ראייה ירודה

תקשורת

כדי להשיג תוצאות של תפקוד עצמאי יש לפעול
בראייה הוליסטית

על ארבעה דברים

עומד השימוש

מיומנויות

שימוש

האפקטיבי

התאמה

בפניית לוגיה

טכנולוגיה ומומחיות

מסע

נגישות

סיוע מקדם עצמאות-מה עוד?

1. הכרת עקרונות להנגשת השירות והמרחב.
2. הכרת שירותים ייעודיים = מענים לצרכים הייחודיים של האוכלוסיה תוך הבחנה מבדלת

מענים

שימוש אפקטיבי בטכנולוגיה מסייעת

חממת הנגשה, מרכזי הדרכה
טכנולוגית, מוקד תמיכה
טכנולוגי, יחידת הנגשה דיגיטלית

שילוב בתעסוקה

שירותי אבחון תעסוקתי, הכשרות והשמה בשוק
הפתוח, תוכנית לזוו לשילוב בצה"ל, תוכנית
מנטורים, תוכנית מתנדבים מקריאים, מאגר
השאלה למעסיקים, מפעל מוגן

קידום התפקוד העצמאי

שירותי הדרכה שיקומית/ מכונים לשיקום
ראייה ירודה/ דירות מכינה לחיים עצמאיים

תחום רגשי

תחום חברתי

בית תרבות לעיוור באר שבע | תגי"ל | קבוצת
מטיילי מגדל אור | קבוצת רכיבה על אופני
טנדם | תכנית חברתית מקוונת - הרצאות
ופעילויות שונות לילדים ומבוגרים

הפצת ידע

מרכז הכשרות
למעגלים תומכים,
מרכז ידע מקוון

הדרכה שיקומית

מטרות: שיפור התפקוד העצמאי ושיפור תחושת מסוגלות

תחומים:

- התמצאות וניידות
- טיפול עצמי
- עבודות מטבח תחזוקת הבית
- תקשורת וניהול עצמי (בריל, קריאה כתיבה, זיהוי כסף, שימוש בשעונים)

- טכנולוגיה מסייעת, כולל טלפונים חכמים ומחשבים

- פנאי

- הערכות לשעת חירום

- גיל הרך-הדרכת הורים וצוותים מקצועיים

גם לנושאי תעודת עיוור וגם לציבור ללא תעודות עיוור מתקיים בסביבות חיו של האדם

תהליך קבלת השירות

קשר מול עו"ס
רשות
המקומית

- עו"ס ברשות המקומית
- העו"ס מעביר הפניה לקבלת הדרכה מול מגדל אור

קליטת פנייה
והערכות

- קליטת הפנייה בתחום הדרכה שיקומית
- חלוקת ההפניות למורים במחוז
- תיאום טלפוני

תהליך מול
מקבל השירות

- הכרות: אינטייק, הערכת התפקוד וגיבוש תכנית
- התערבות בשיתוף מקבל השירות
- יישום: תהליך ההתערבות ועבודה בשיתוף ממשקים.
- פרידה: סיום ההתערבות

מכונים לראייה ירודה

מטרות

הגדלת ניצול שרידי הראייה הקיימים באמצעות אבחון, התאמת עזרים של טכנולוגיה מסייעת, אימון ותרגול השימוש בהם וכן השאלתם לתקופת התנסות. המכון מספק גם תמיכה רגשית לעיבוד המגבלה, לאדם ולמשפחתו.

למי מיועד השירות?

- ✓ נושאי תעודת עיוור/לקוי ראייה בכל הגילאים.
- ✓ אנשים עם שדה ראייה מצומצם
- ✓ אנשים עם חדות ראייה 3/12 בעין הטובה עם תיקון.
- ✓ מתמודדים עם קשיים תפקודיים סביב מצב הראייה
- ✓ לא קיבלו מענה מאופטיקה רגילה

כיצד זה מתבצע ?

1. התקשרות ישירה למכון לתיאום בדיקה.
2. אבחון והתאמת עזרים לשיפור תפוקת הראייה ע"י אופטומטריסט מומחה בראייה ירודה
3. אימון ותרגול בשימוש בעזרים באמצעות מאמן/ת אביזרי ראייה
4. השאלת עזרים לתרגול ולשימוש, בבית הלקוח (כל מסגרת וזמני ההשאלה שלה)
5. תמיכה רגשית אישית וקבוצתית לעיבוד המגבלה, לאדם ולמשפחתו.
6. מתן ייעוץ ומידע ע"י צוות רב מקצועי, אודות שירותים הניתנים בקהילה ותיווך לגופים המסייעים במיצוי זכויות.

פריסת המרכזים לשיקום ראייה ירודה

- **צפון ודרום הארץ - מגדל אור, יעדים לצפון**
- **ירושלים - מכון מיכאלסון, בית חולים הדסה עין כרם ליד מרפאות העיניים,**
ירושלים
- **מרכז - האגודה למען העיוור הרצליה (בבניין המרכז לעיוור)**

מוקד תמיכה טכנולוגי

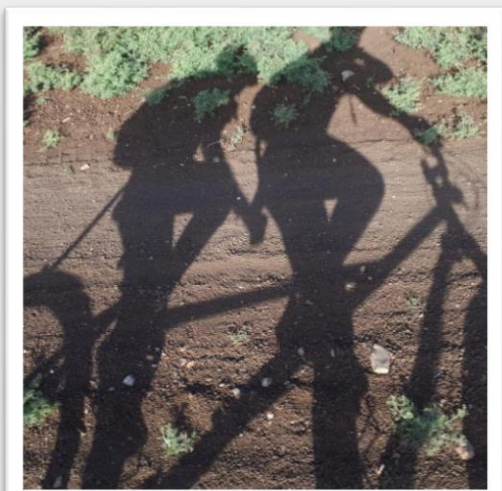
* 9366

- מיזם חדשני, ראשון מסוגו בעולם, המספק תמיכה מותאמת למשתמשי טכנולוגיה עם לקות ראייה ולמעסיקיהם. התמיכה במוקד כוללת:
- תמיכה למחשבים, טאבלטים וטלפונים סלולריים, וכן לגלישה באתרי אינטרנט
- בדיקות נגישות וייעוץ להנגשת אתרי אינטרנט
- בדיקות נגישות של יישומי מחשב במקומות עבודה, למבקשים להעסיק אנשים עם לקויות ראייה ועיוורון

84% ממשתמשי המוקד ציינו בסקר פנימי, כי המוקד מקדם את איכות החיים של אנשים עם לקויות ראייה בישראל, וכ- 70% מהפונים ציינו כי הוא תרם במידה רבה לשיפור איכות הביצועים שלהם בעבודה.

תחום חברתי

מטרה : פיתוח והרחבה של תוכן חברתי נגיש ומותאם כמקדם עצמאות ותחושת מסוגלות עצמית הן בקבוצות השווים, הן בקבוצות מעורבות והן בקהילה

✓ חברותא- תכנית חברתית מקוונת

✓ קבוצת מטיילי מגדל אור בשביל ישראל

✓

✓ קבוצת רכיבה על אופני טנדם – מגדל אור

✓ המועדון החברתי "בבית התרבות לעיוור" בבאר שבע

טיפול רגשי

סקר חסמים לצריכת שירותי שיקום של מגדל אור נערך ב 2019 בשיתוף קרן רש"י.

הסקר הצביע על החסם הרגשי כחסם המרכזי.

למי מיועד ?

מקבלי השירות ובני משפחותיהם שחווים קשיים רגשיים סביב התמודדות עם אובדן הראייה והשלכות המגבלה על תחומים שונים בחייהם.

הטיפול ניתן בצורה פרטית במחירים מוזלים - ע"י פסיכולוגים או פסיכותרפיסטים שעברו הכשרה ייעודית בתחום לקוית הראייה ועיוורון וניתן בסניפים של מגדל אור, בקליניקות נגישות של המטפלים ובזום

כיצד לקבל את השירות ?

פניה אישית למכון לראייה ירודה של מגדל אור
0777721300

המלצה לשירות ייעודי תוך הבחנה מבדלת

מה היא ?

בדיקה האם הקשיים התפקודיים של האדם, נובעים מלקות הראייה או מלקויות
אחרות שמחייבות התייחסות אחרת או שונה מצד איש המקצוע המלווה

איך מתבצעת ?

ע"י תצפית וניתוח התפקוד של האדם ע"י איש המקצוע

כדי לנתח נשאל 2 שאלות מרכזיות:

1. השוואה לאחרים: האם תפקודו של האדם שונה מתפקודם של מקבלי

שירות אחרים במצב קוגניטיבי, רגשי, מוטיבציוני ללא מגבלת ראייה ?

2. השוואה לעצמו טרם הירידה בראייה: האם תפקודו הנוכחי שונה

מתפקודו כשראה?

כן

סביר שהקושי התפקודי נובע מהתמודדות
עם מצב ראייה ומחייב התייחסות מותאמת מאיש
המקצוע במסגרת ומאנשי מקצוע מומחים, ע"פ
צורך

לא

סביר שהקושי התפקודי
אינו נובע מלקות הראייה או העיוורון

תחום הפצת ידע

מטרה : חיזוק יכולת מתן שירות וליווי לציבור עם עיוורון או לקות ראייה

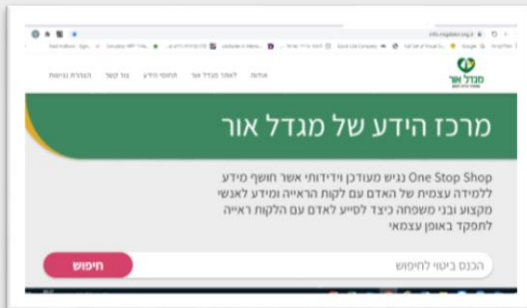

✓ מרכז הדרכה – פיתוח והנחיית מפגשי מידע פרונטליים או מקוונים (webinar)

לקהילה המקצועית, בני משפחה, נותני שירות וציבור עם מגבלות ראייה

הרצאות, ימי עיון, סדנאות חווייתיות ע"פ תקנות שוויון זכויות לאנשים עם

מגבלות (התאמות נגישות לשירות), תשע"ג-2013

✓ מרכז ידע מקוון – מידע כתוב, סרטונים, מפגשים מקוונים מתועדים

info.migdolor.org.il

✓ יעוץ לנגישות שירות - הדרכה, בדיקות ומתן מענה עם מומחיות בעיוורון ולקויות

ראייה.

סיכום

✓ לירידה משמעותית בראייה יש **השלכות תפקודיות ורגשיות** על אנשים בכל גיל.

✓ השלכות משמעותיות מחייבות **תהליך שיקום הוליסטי** ונגיש על מנת לאפשר לאדם

לתפקד באופן עצמאי ולממש את הפוטנציאל הגלום בו.

✓ תהליך השיקום יעיל יותר כאשר יש תיאום בין העו"ס בדיוור המוגן לנותן השירות

במגדל אור.

תודה!

[/https://info.migdalar.org.il](https://info.migdalar.org.il) | מרכז הידע

<https://www.migdalar.org.il> | אתר